

A hazafiság néhány példája a szovjet irodalomban

Kapitanov írja »A szovjet hazafiságról« szülő gyűjteményes kötetben: »A szovjet hazafiság: a szovjet ember forró szeretete hazája iránt, a bolsevik párt iránt, amelynek tevékenysége a szocialista haza legfőbb érdekeit testesíti meg.«

A szovjet hazaszeretet, természetesen, visszatükröződik a szovjet, szocialista-realista szépirodalom kiváló alkotásaiban is. *Bek*: »A volokalamszki országút« című híres regényében Momys Uli Baurdzsan, a parancsnok, megkérdezi katonáit, mit értenek a haza fogalmán. A sok helyes választ így foglalja össze: »A haza ti vagytok. Pusztítsd el, aki téged akar elpusztítani. Kinek az érdeke ez? A tiéd! A feleségedé, apádé, gyerekedé! Mi a haza? Te magad, a családod, a feleséged, a gyereked.«

A szovjet hazafiság, mint a hazafiasság legmagasabbrendű formája, minőségileg alapvetően különbözik minden más »hazafiasságtól«. Megingathatatlan gazdasági alapja az új, szocialista termelési viszony: a termelőeszközök szocialista tulajdonán alapuló gazdasági rendszer. Politikai alapja a szovjet államrend, a szocialista demokrácia. Eszmei alapja pedig nem más, mint Marx—Engels—Lenin—Sztálin tanításainak összessége. Mindebből az következik, hogy a szovjet hazafiságot szocialista tartalom hatja át.

A szovjet hazafiság lényegét a költészetben *Majakovszkij* halhatatlan sorai a következőképpen fejezik ki:

»Mi —

sohasem látott szárnyalások
energiák,
fények

Edisonjai vagyunk.

De a legfőbb bennünk —
ezt semmi sem
fedheti el —

a legfőbb bennünk

ez a mi
szovjet földünk,

szovjet akaratunk,

szovjet zászlónk,
szovjet napunk.«

A szovjet hazafiság tudatos hazafiság. Tudatos és elpusztíthatatlan, mert az emberiség legnagyobb eszméje, a kommunizmus az alapja. Elpusztíthatatlan azért is, mert cselekvő hazafiság. Ez a hazafi-

ság nem ismer lehetetlenséget, mert az egész nép energiáiból táplálkozik.

A szovjet szépirodalomban a hazafiság legszebb megnyilatkozásai egész sereg műben megtalálhatók. Így, például, a következőkben: *Bubennov*: »Fehér nyírfák«, *Fagyjejev*: »Az ifjú gárda«, *Polevoj*: »Egy igaz ember«, *Azsajev*: »Távol Moszkvától«, *Pavlenko*: »Boldogság«, *Fegyin*: »A diadalmas esztendő«, *Babajevszkij*: »Aranycsillag lovagja«, *Goncsar*: »Zászlóvivők«, *Nyikolajeva*: »Az aratás«, *Gribacsov*: »Győzelem a Tavasz-kolhozban« (verses mű) stb.

Persze, lényegében a szovjet valóságot hűségesen visszatükröző szovjet irodalom minden termékében a hazafiság egyik döntő tényezője az emberek küzdeleinek. A szovjet hazafiságban a szovjet emberek megbonthatatlan egysége fontos jellegzettség. »A szovjet hazafiság legfőbb tartalma a társadalmi közösségnek és a célok közösségének tudata« — írja *Csesznokov*.

A legkiválóbb szovjet hazafiak hazafisága sokféle elemből tevődik össze. Ezek mindegyike fontos és nélkülözhetetlen. Megnyilatkozik a nép iránti szeretetben és odaadásban. Láthatóvá válik a szovjet társadalomért tett cselekedetekben. Napról napra, újra nagyra mérhető az egyes emberekből álló kisebb nagyobb közösségek munkatejesítményein. A szovjet hazafiság az emberek tevékenységének minden területére kiterjed. Legfőbb sajátossága az öntudatosság és az aktivitás!

De a szovjet hazafiságra nemcsak a tényezők jellemzőek, amelyek megvannak benne, hanem azok is, amelyek hiányoznak belőle. Megvan benne a nemzeti hagyományok és az anyanyelv tisztelete, szeretete, de nincs meg benne a sovinizmus, a nacionalizmus, más népek és nemzetek lebecsülése. Megvan benne az internacionalizmus, — de nincs meg benne a kozmopolitizmus, ez a kiforgatott nacionalizmus, az imperializmus »nemzetköziségek«, a saját nemzet lebecsülése. Megvan benne a szülőföld szeretete, de nincs meg benne a »lokalpatriotizmus«, a helyi elkülönülés, a »szűkebb haza« érdekeinek az egész haza érdekei elé való helyezése. Megvan benne minden nép megbecsülése és odaadó szeretete, — de nincs meg benne sem szeretet, sem könyörület, sem pedig gyöngeség, ha a haza ellenségeiről, az imperialista rablók támadásairól van szó. Ez esetben a haza önfeláldozásig menő szeretete az ellenség mérhetetlen gyűlöletével párosul. *Kazakevics*: »Tavasz az Oderán« és *Versigora*: »Tisztelekiiismeretű emberek« című műve gyönyörű példáit nyújtja mindennek.

A szovjet hazafiság a szovjet, szocialista társadalom egyik hajtóereje. Benne van a munkásosztály, a dolgozó parasztság és az új értelmiség szabad, boldog élete, a népek barátsága, a haladás szenvedélyes igénylése. Ez az újfajta, minden eddigit felülmúló hazafiság, ha nem is könnyedén, ha nem is idilli körülmények között, de legyőzi az akadályokat és a párt vezetésével mindig diadalra viszi a nép ügyét.

Maradandó benyomásokat keltő példája ennek *Az aszajev* híres könyve, a »Távol Moszkvától«. Grubszkij mérnök hajbókolva a külföldi mérnökök »szaktudása« előtt, elhiszi, hogy az Adun folyón egy év alatt nem lehet felépíteni a hadifontosságú olajvezetéket. De az új vezetők: Batmanov, Beridze és Kovsov — másfajta emberek: szovjet hazafiak. Ezek a pártnak hisznek, a népben bíznak s bár hallatlan nehézségekkel kell megküzdeniök, a munkát határidőre befejezik. »Tudjuk, hogy legfontosabb és legszebb kötelességünk az, amivel hazánknak tartozunk« — mondja Kovsov mérnök.

Milyen megragadó a szovjet hazafiságban az internacionalizmus számtalan megnyilatkozása. *Nyikolajeva*: »Az aratás« című regényében Vaszilij kolhozelnököt a párttitkár élesen megbírálja. Vaszilij emiatt megsértődik. De aznap este végighallgat egy külpolitikai beszámolót s ebből megérti, milyen veszedelem fenyegeti a haza és az egész emberiség békéjét. Ez a megértés kisöpri belőle a sértődékenységet és szívvel-lélekkel igazat ad az előadónak: »A világbéke záloga a mi erőnk, elvtársak. Ezt az erőt két kezünk munkája teremti meg földjaink és gyárainkban!« Megérti, mélyen megérti, hogy még jobban kell dolgoznia, ha azt akarja, hogy az emberiség ellenségeinek galád terveit ne sikerüljenek.

Babajevszij: »Aranycsillag lovagja« című regénye valóságos példatár a szovjet falu embereinek hazafias tetteiről. A regény főhőse, Szergej Tutarinov, újtó. Olyan ember, akit kemény harcokban a párt nevelt; aki csüggedetlen szívóssággal valósítja meg mindazt, ami a dolgozók életét még szebbé teheti. Miközben harcol a népért, összetartásra, kölcsönös segítségre, a közös haza áldozatos szeretetére neveletti az embereket. A regény legszebb részei azok, amelyekben Tutarinov meggyőzi munkatársait, hogy az *erőmű — noha egy kolhoz akaratereje teremtette meg — az összes többié is...*

Popov: »Acél és salak« című regénye a múltó évekkel nem halványodik, hanem éppen ellenkezőleg: érik, nemesedik. Ez a

mű az új, szovjet értelmiség és a nép testvéri kapcsolatát ábrázolja a fasiszta támadások legnehezebb napjaiban. Az értelmiség és a nép olyan kapcsolatát látjuk itt, amely csak a szovjet hazafiság lüzében edződhetett elpuszthatatlanná. Gajevoj, a párt Központi Bizottságának küldötte a keletre telepített dolgozókhoz így szól: »A front és a hátrország egysége a módszer egységét is jelenti egyúttal, ez pedig ádáz harc, támadás!«

Polevoj: »Egy igaz ember« című regényét a dolgozók nem szűnő érdeklődéssel keresik s újra elolvassák. Ez a regény azt beszél el, miként győzi le a csonkaságát egy hős szovjet katona, hogy visszaküldhessen a haza életét védő harcosok sorába. Megrázó írás. A »Mi szovjet emberek« elbeszélései a német betolakodók elleni hőstetteket mutatják be. Különböző emberekről van szó ezekben az elbeszélésekben, de »a szovjet hazafiság szívből jövő érzése, a proletár nemzetköziség, a magasfokú szocialista öntudat, becsületesség és bátorság, bajtársi egybeforrottság és a munka iránti alkotó magatartás« — egybeforrasztja, egyformán jellemzi ökei.

Fagyjev: »Az ifjú gárda« szerzője a következőképpen jellemzi halhatatlan hőseit: »Látszatra a legösszegegyezte: he: etlenebb vonások: az ábrándozás és a valóság, a fantázia szárnyalása és a gyakorlatiasság, a jó szerelése és a könyörtelenség, a lélek sokoldalúsága és a rideg számítás, a földi örömek szenvedélyes szerelése és az önfeláldozás — ezek a látszatra összegegyeztetetlen vonások adják az új nemzedék arculatát.« Mit jelent mindez? Elsősorban és mindenekelőtt azt, hogy »Az ifjú gárda« hősei nem kivételes lények, nem félistenek, hanem hűsből és vérből való *igazi emberek*. Es mert ez így van, éppen azért oly magávalragadó, feledhetetlen és ösztönző minden hőstetük.

Miért érdekli a magyar olvasót a szovjet szépirodalom hőseinek hazafisága? Nyilvánvalóan azért, mert a szovjet példa követésén felépülő magyar valóság egyre inkább kezdi kifejleszteni és általánossá tenni ugyanezt a hazafiságot. A háború és béke harcosai tündöklő és végtelenül vonzó példaként lebegnek egyre több és több magyar dolgozó előtt. E példaképeket követni annyi, mint magasabbrendű, igazabb, boldogabb emberré válni; annyi, mint a szabad hazát még szebbé, még erősebbé tenni; és annyi, mint a nehézségek legyőzése árán a szocializmust építő haza békéjéért győztesen harcolni...

FÖLDES MIHALY